

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ **філософії** _____
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради інституту/факультету

Кипенський А.В.

(підпис)

«___» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА
_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії) _____

галузь знань _____ гуманітарні науки _____

спеціальність _____ 033 - філософія _____

освітньо-наукова
програма _____ Філософія _____

вид дисципліни _____ професійна підготовка _____
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання _____ денна / заочна _____
(денна / заочна)

Харків – 2022 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

_____ **Філософський аналіз сучасного суспільства** _____

Розробники:

проф. Дольська О.О. _____
(підпис)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол від «__» _____ 2022 року, №

Завідувач кафедри _____ Тарароєв Я.В.
(підпис)

Завідувач аспірантури _____ Штефан В.В.
(підпис)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови Вченої ради

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

формування у аспірантів поглиблених теоретичних знань у сфері фундаментальних поглядів та принципів науки на сучасне суспільство; розуміння взаємозв'язку суспільства з різноманітними світами реальності; знання про структуру суспільства, його сфери, а також про такі як явища глобалізація, геополітика, сучасна цивілізація, глобальні кризи, ідентичність.

Компетентності:

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій

Результати навчання:

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших

дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН7. Не допускати академічної недоброчесності у наукових дослідженнях та сфері викладацької діяльності.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології	Філософія політики та права
Онтологічні та гносеологічні концепції у сучасній філософії	Феноменологія
Філософсько-антропологічний дискурс сучасності	Гуманітарні проблеми високих технологій

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	120/4	40	80	30		10	40			+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає **33,3%**:

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	<p style="text-align: center;">Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.</p>	<p style="text-align: center;">Рекомендована література (базова, допоміжна)</p>
1.	Л	2	<p>ВСТУП Суспільство як об'єкт філософського аналізу 1.Предмет та завдання дисципліни. Поняття про соціальну онтологію. 2.Філософські підходи до вивчення суспільства. 3.Принципи та підходи вивчення суспільства.</p>	/1,13,19,20,24, 25,29,30,31,37, 43,44,48,59,61, 62,82/
2.	Л	2	<p>Тема I. Історичний контекст соціально-філософських ідей та формування методологічних ліній дослідження суспільства. Суспільство: соціальна реальність як історія. Ідеї Античності, Середньовіччя. 1.Стабільність та мінливість історії, її спрямованість. Традиції та еволюція. 2.Суспільне благо та ідеальна держава (Платон). Основні ідеї «Політики» Аристотеля. 3.Основні ідеї розбудови держави у Середньовіччі.</p>	/1,13, 19,20,24,25, 29,30,31,37, 43,44,48,59, 61,62,82/
3.	Л	2	<p>Соціальні ідеї у філософії Відродження та Нового часу. 1.Соціальні та політичні цінності книги М. Макіавеллі «Государ». 2.Теорія природних прав та суспільного договору Т. Гоббса, Дж. Локка. 3.Соціальна філософія Ж-Ж. Руссо. 4.Географічний детермінізм Монтеस्क'є. 5.Людська історія як реалізація «плану природи» (І. Кант). Ідея вічного миру (І. Кант).</p>	
4.	С	2	<p>Історичний контекст формування соціально-філософських ідей. 1.Філософські підходи до вивчення суспільства. 2.Принципи вивчення суспільства. Категорії соціальної реальності. 2. Фактори історичної динаміки. Еволюційний та революційний розвиток. 3. Основні ідеї розбудови суспільства в Античності. 4. Соціальні ідеї у філософії Відродження і Нового часу.</p>	/1,13 19,20,24, 25,29,30,31,37, 43,44,48,59, 61,62,82/
5.	Л	2	<p>Соціально-філософські ідеї XIX ст. і початку XX ст. Формування сучасних методологічних підходів. 1. Соціальна філософія К. Маркса. 2.Формація. Структура суспільної формації. Базис та надбудова. Спосіб виробництва. Виробничі відносини та виробничі сили. Класи, експлуатація та класова</p>	/1,13 19,20,24, 25,29,30,31, 37,43,44,48, 59,61,62,82/

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	<p>Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.</p>	Рекомендована література (базова, допоміжна)
			<p>боротьба. Держава. Суспільна свідомість, її структура. Соціальні революції. 3.Вебер і Маркс: цінності та влада як основи економіки.</p>	
6.	Л	2	<p>Основи цивілізаційного підходу. 1.Цивілізаційний підхід: особливості та характеристики. 2.М. Данілевський, О.Шпенглер, А.Тойнбі. 3.Теорія суспільства та цивілізації П. Сорокіна. 4. Теорія С. Хантінгтона.</p>	
7.	Л	2	<p>Концепції постіндустріального та інформаційного суспільства. 1.Теорії постіндустріального суспільства. 2.«Осьовий принцип» як теоретико-методологічна підстава. 3.Постіндустріальне суспільство: чинники трансформацій. 4.Концепції інформаційного суспільства.</p>	/ 1,2, ,8,11,12, 19,23,25,30, 31,34,43,44, 45,54,50,68, 69,71,73,74, 76,77,78,81, 82,89,90,97, 98,99/
8.	С	2	<p>Формування сучасних методологічних підходів до аналізу суспільства. 1.Марксизм: теорія суспільства. 2. Цивілізаційні підходи дослідження суспільства. 3.Концепція постіндустріального та інформаційного розвитку сучасного суспільства.</p>	/1,2, 7,8,11,12, 19,23,25,30, 31,34,43,44, 45,54,50,68,69, 71,73,74,76, 77,78,81,82, 89,90,97,98,/
9.	Л	2	<p>Тема II. Суспільство як система: світи реальності. Історичні системи та світ-системи. 1.Міні-системи, світи-імперії та світи-економіки (І. Валлернстайн). 2. Правила світу-економіки за Ф. Броделем. Ядро, полупериферія, периферія. 3. Система і цикли (Цикли М. Кондратьєва).</p>	/ 1,2, ,8,11,12, 19,23,25,30,31, 34,43,44,45, 54,50,68,69, 71,73,74,76, 77,78,81,82/
10.	Л		<p>Структурна організація суспільства. 1.Системна організація суспільства. 2. Теорія соціальних систем Н. Лумана: соціологічні та міждисциплінарні ресурси. 3.Функціональні системи в функціонально-диференційному суспільстві. 4. Опис структури суспільства: різноманітні кути зору.</p>	
11.	Л		<p>Техніко-економічний та соціальний виміри суспільства. 1. Матеріально-економічна складова. Власність, ринок та держава.</p>	/ 1,4,5,6,10,11, 13,15-20,24- 26,30,31,34-37, 43,44,49,

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	<p>Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах).</p> <p>Назви змістових модулів.</p> <p>Найменування тем та питань кожного заняття.</p> <p>Завдання на самостійну роботу.</p>	Рекомендована література (базова, допоміжна)
			<p>2. Техносфера та її значення в сучасному суспільстві.</p> <p>3. Соціальний вимір суспільства. Класи. Трансформація класової моделі Маркса.</p> <p>4. Класові моделі у сучасних соціологічних концепціях.</p>	50-60,67,76,78, 79,80,81,82-87,92,93,95,97,98
12.	С	2	<p>Системно-структурний характер організації суспільства.</p> <p>1. Світ як система (світо-системний аналіз).</p> <p>2. Виміри суспільного існування.</p> <p>3. Шляхи соціально-економічного розвитку.</p> <p>4. Класова ідентифікація.</p> <p>5. Влада. Норми. Примус та насильство.</p> <p>6. Громадянське суспільство.</p> <p>7. Культура, освіта.</p>	/ 1,4,5,6,10,11, 13,15-20,24-26,30,31,34-37, 43,44,49, 50-60,67,76,78, 79,80,81,82-87,92,93,95,97,98
13.	Л	2	<p>Політичний та культурний виміри суспільства.</p> <p>1. Політика як соціальний регулятор відносин між індивідами та соціальними спільнотами.</p> <p>2. Влада. Норми. Світ права. Освіта.</p> <p>3. Філософські та соціальні основи політичних течій. Методологія балансів влади. Три види примусу.</p> <p>4. Цінності: трансформації і традиції.</p>	/ 1,2, ,8,11,12, 19,23,25,30, 31,34,43,44, 45,54,50,68, 69,71,73,74, 76,77,78,81, 82,89,90,97 /
14.	Л	2	<p>Тема III. Глобалізація і мегатенденції сучасного світового розвитку.</p> <p>Глобалізація як предмет філософського аналізу.</p> <p>1. Глобалізація. Характер визначення. Поняття глобалізація та її виміри (У. Бек).</p> <p>2. Культурно-історичні проблеми глобалізації. Економічна, політична, соціальна глобалізації.</p> <p>3. Глобалістика як галузь наукового знання. Всесвітнє суспільство.</p> <p>4. Американська теоретична соціологія та соціальна філософія про Всемірне суспільство.</p>	/1,2, 7,8,11,12, 19,23,25,30, 31,34,43,44, 45,54,50,68,69, 71,73,74,76,77, 78,81,82,89, 90,97,98,99 /
15.	Л		<p>Концептуальні засади філософії геополітики: мегатенденції сучасного світового розвитку.</p> <p>1. Філософські засади геополітики. Понятійно-категоріальний апарат та етапи розвитку геополітики.</p> <p>2. Основні концепції класичної геополітики.</p> <p>3. Геополітичні принципи. Теорія геополітичної динаміки.</p> <p>4. Мегатенденції розвитку на локальному, національному та світовому рівнях.</p>	
16.	С	2	<p>Глобалізація і глобалізаційні процеси.</p> <p>1. Глобалізація в контексті нових галузей знань.</p>	/ 6,7,9,11,12, 14,15,21-32,27,

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
			2.Виміри глобалізації. Підходи до вивчення глобалізації. 3.Глобальне та локальне. Глобальні проблеми: систематизація, шляхи вирішення. 4.Виклики глобалізації: економічний, політичний, особистість і суспільство, демографічний, екологічний.	28,33,34,40-42, 45,47,63,-68,72,75, 79,80,91,94,99/
17.	Л	2	Глобальні проблеми та криза сучасної цивілізації. 1.Ознаки глобальних проблем. Систематизація глобальних проблем. 2.Антиглобалізм: ідеологія та реальність. 3.Формування техніко-технологічної цивілізації: проблеми, ризики, кризи. Інструментальний розум та глобальна культура.	/ 1,4,5,6,10,11, 13,15-20,24- 26,30,31,34-37, 43,44,49, 50-60,67,76,78, 79,80,81,82-87/
18.	Л	2	Траєкторії у формуванні світових цивілізацій сучасності. 1.Передумови формування світових цивілізацій: виклики ХХІ ст. 2.Основні геополітичні та гео економічні гравці. 3.Філософія глобального розвитку подій: погляд у майбутнє.	/ 6,7,9,11,12, 14,15,21-32,27, 28,33,34,40-42, 45,47,63,-68,72,75/
19.	Л	2	Перспективи нової цивілізації в контексті ціннісного дискурсу. 1. Новий світ і зміни цивілізаційного характеру. 2. Глобалізація і національна ідентичність. 3. Основні цінності у трансформаційних цивілізаційних процесах. 4. Стара-нова система цінностей.	/ 6,7,9,11,12, 14,15,21-32,27, 28,33,34,40-42, 45,47,63,-68,72,75/
20.	С	2	Криза сучасної цивілізації і мегатенденції сучасного світового розвитку. 1.Цивілізаційні засади глобалізації. Геополітичні принципи та динаміка. 2.Прояви та тенденції культурної глобалізації. Етноси, нації та національні відносини. 3.Зрушення світоглядного характеру в контексті ціннісного дискурсу. 4.Нова-стара система цінностей.	/ 6,7,9,11,12, 14,15,21-32,27, 28,33,34,40-42, 45,47,63,-68,72,75, 79,80,91,94,99/
Разом		60		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.

2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятись від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються студентом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	10
2	Підготовка до практичних(семінарських) занять	20
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	10
4	Виконання індивідуального завдання: обговорювання теми тез або статті	40
	Разом	80

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Реферат

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1.	Методологічні принципи вивчення суспільства.	6 тиждень – 8 тиждень
2.	Структура в системному підході.	
3.	Теорія структурації Е. Гідденса.	
4.	Значення поняття цілісність для аналізу суспільства в його трансформаційних станах.	
5.	Наведіть спільні і відмінні риси методологій Е. Гідденса і Н. Лумана у поясненні структури суспільства.	
6.	Різниця методології цивілізацій О. Шпенглера, А. Тойнбі і методології сучасного розуміння цивілізації.	
7.	Значення процесу інформатизації в концепціях сучасного розуміння суспільства.	
8.	Методологія вивчення інформаційного суспільства з урахуванням значення засобів мас-медіа.	
9.	Суспільство ризику. Особливості розвитку, характеристики.	
10.	Основні показники або загальні критерії розвитку у порівняльному аналізі традиційного, індустріального і постіндустріального суспільства.	
11.	Концепції постіндустріально та інформаційного розвитку: порівняльний аналіз.	
12.	Р. Дарендорф про конфлікт як суттєву характеристику сучасного суспільства та критерієм для визначення соціального стану людини.	
13.	Трансформація вчення К. Маркса про класи в концепції Р. Дарендорфа.	
14.	Класова модель Е. Гідденса.	
15.	Особливості соціального конфлікту у програмованому суспільстві.	
16.	Основні категорії дослідження суспільства А. Турена.	
17.	Сучасні моделі соціальної диференціації. Критерії класів, класових прошарків, класових груп.	
18.	Політичне та громадянське суспільство. Значення публічної сфери для становлення громадянського суспільства.	

19.	Нові технології нагляду та примусу в інформаційному суспільстві.
20.	Концепт дискурс в трансдисциплінарних дослідженнях управління, влади М. Фуко.
21.	Технологія спокуси і форми насильства в сучасному суспільстві. Практична та дискурсивна свідомість.
22.	Тенденції програмованого суспільства з точки зору його політичної організації. Чи може управління мати ознаки хибного або істинного?
23.	Позиції Ф. Фукуями і С. Хантінгтона в оцінці сучасної моделі розвитку суспільства. Чи можливо визначити позитивні і негативні ознаки лібералізму?
24.	Види сучасного прояву влади (у політиці, соціальній сфері, природному середовищі тощо).
25.	Управління та функціонування цілісності суспільства. Проаналізуйте сценарії розвитку цієї цілісності з позицій демократичного централізму і лібералізму.
26.	Соціальний детермінізм та антропологічний детермінізм.
27.	Значення культури для освітянських процесів.
28.	Вплив техно-соціального феномену на зміни в освітянському процесі.
29.	Терміни «гіперреальність», «симулякр», «симуляція» в сучасній культурі. Перехід від наочності до більшої абстрактності.
30.	Аналіз значення науково-технічної революції, спираючись на поняття діяльність, свобода, необхідність і відповідальність.
31.	Націоналізм публіки та транснаціоналізм еліт.
32.	Концепції ідентичності.
33.	Ідентичність та автономія культури.
34.	Економічна глобалізація як становлення фундаменту світового суспільства.
35.	Економічна глобалізація і модернізація.
36.	Теоретичні обґрунтування світового суспільства.
37.	Перспективи розвитку та взаємодій мегатенденцій.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекція – інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення студентів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити студентів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови.

При проведенні лекційних занять *методи готових знань* (коли студенти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з *дослідницьким методом* (який передбачає активну самостійну роботу студентів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків).

На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а учні здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її.

На певному етапі, коли викладач відчуває готовність студентів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються більш прогресивні методи:

- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і студенти вирішують її самостійно, висувачи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає *пояснювальний метод*, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння студентами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації, зразки виробів, лабораторні дослідницькі установки) використовується *інструктивно-практичний метод* викладання, при якому викладач інструктує учнів не тільки словесними, але й наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії.

На відміну від лекційних занять, виконання індивідуального завдання потребує від студента дещо інших навичок, тому для нього використовується *спонукальний метод навчання*, коли викладач ставить перед студентами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність. Студенти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, проведення контрольної роботи, виконання індивідуального завдання.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, виступу на заняттях;

- з індивідуальних завдань – шляхом оцінювання реферату та виступу на студентській конференції за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі іспиту (з оцінкою за 100-бальною шкалою) в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом та графіком навчального процесу.

Семестровий контроль проводиться в усній формі за контрольними завданнями або шляхом тестування з використанням технічних засобів.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення підсумкової оцінки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Тема 1.	Тема 2.	Тема 3.	Індивідуальне завдання	100
20	20	20	30	

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) навчальна програма,
- 2) робоча навчальна програма
- 3) плани семінарських занять
- 4) екзаменаційні питання
- 5) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 6) електронні версії навчальної і наукової літератури

Складові навчально-методичного забезпечення
навчальної дисципліни розташовані на сайті:

<http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/materiali-dlya-pidgotovki-aspirantiv-usih-spetsialnostej-z-kursu-svitoglyadni-ta-sotsiokulturni-osnovi-naukovo-tehничnoyi-diyalnosti/>

Питання до іспиту

1. Структурація та структура в концепції суспільства Е. Гідденса.
2. Автопоезис та самоорганізація системи (Н. Луман).
3. Вектори методологій вивчення інформаційного суспільства за «географічними» ознаками.
4. Характеристики традиційного, індустріального і постіндустріального суспільства.
5. Характер знань в концепціях інформаційного суспільства.
6. Спільне та відмінне в методологіях К. Маркса і Д. Белла при описі суспільства.
7. Характер соціальної нерівності у суспільстві ризику.
8. Основні положення діалектичної теорії соціального конфлікту Р. Дарендорфа.
9. Програмоване суспільство та визначення в ньому класової приналежності.
10. Зіткнення цивілізацій. Культурні розломи (С. Хантінгтон).
11. Формаційна концепція К. Маркса: основні ідеї для ХХІ ст.
12. Громадянське суспільство: ідеї Г. Гегеля, К. Маркса, Ю. Габермаса.
13. Характер взаємодії громадянського і політичного суспільств. Влада у громадянському суспільстві.
14. Дисциплінарне суспільство і дисциплінарна влада (М. Фуко). Організація соціальних просторів у дисциплінарному суспільстві.
15. Соціальна теорія П. Бурдйю: основні форми капіталу
16. Когерентний режим розвитку освіти і суспільства. Категорії, що сприяють розгляду людини в контексті освітньої практики.

17. Технологічні детермінанти (техніка, процес розподілу праці в суспільному виробництві тощо) як особливе джерело розвитку суспільства.
18. Нові цінності та переломи у цивілізаційному розвитку.
19. Джерела ідентичності. Концепції ідентичності.
20. Економічна глобалізація як становлення фундаменту світового мега-суспільства.
21. Системно-структурний характер організації суспільства
22. Цивілізаційний підхід: ідеї до XXI ст.
23. Прояви та тенденції культурної глобалізації. Етноси, нації та національні відносини.
24. Світоглядні перспективи нової цивілізації в контексті ціннісного дискурсу.
25. Формування техніко-технологічної цивілізації: проблеми, ризики, кризи.
26. Передумови формування світових цивілізацій: виклики XXI ст.
27. Філософія глобального розвитку подій: погляд у майбутнє.
28. Мегатенденції розвитку на локальному, національному та світовому рівнях.
29. Світ-система (І. Валлерстайн): основні категорії.
30. Темпоральні характеристики глобалізації.
31. Міжнародна міграція: тенденції та форми прояву.
32. Еволюція геополітичної думки.
33. Світоглядні перспективи планетарної цивілізації.
34. Програмоване суспільство, його політична організація.
35. Загальнозначуща цінність техніки (основні філософські концепції).
36. Культура і цивілізація: основні концептуальні ідеї диференціювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література	
1.	Джонсон А. Тлумачний словник з соціології. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2003. – 480 с.
2.	Байме К. фон. Політичні теорії суспільства. – К., 2008.
3.	Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. Trans. by Ritter, Mark. London: Sage Publications, 1992.
4.	Beck U. What Is Globalization? Cambridge: Polity Press, 1999.
5.	Белл Д. Прийдешнє постіндустріальне суспільство, К, 2010.
6.	Бурдье П'єр // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011
7.	Bourdieu P. Habitus and Field: General Sociology, Vol. 2, Lectures at the College de France 1982-1983. Cambridge: Polity Press, 2020.
8.	Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть / пер. Леоніда Кононовича. – Львів: Кальварія, 2004.
9.	Baudrillard J. The system of objects. Trans. By James Benedict. London, New York: Verso, 1996. 205 p.
10.	Бодріяр, Жан // Філософський енциклопедичний словник. К., 2011.
11.	Bourdieu P. On the State: Lectures at the Collège de France 1989-1992. Cambridge: Polity Press, 2015.
12.	Wallerstein I. The End of the World As We Know It: Social Science for the Twenty-first Century. Minneapolis: University Minnesota Press, 1999.
13.	Вебер М. Три чисті типи легітимного панування// Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика.К. : Основа, 1998. С. 157–172.
14.	Deleuze J., Guattari F. What is Philosophy? Columbia University Press, 1994.
15.	Giddens A. New Rules of Sociological Method: a Positive Critique of interpretative Sociologies. London: Hutchinson, 1976.
16.	Гіденс Е. Соціологія. – К.: Основи, 1999.
17.	Горкгаймер М. Критика інструментального розуму / М. Горкгаймер. – К. : ППС – 2002, 2006.
18.	Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1996.
19.	Дольська О.О. Філософія сучасного суспільства / О.О. Дольська. – Харків : НТУ «ХПІ», 2013.
20.	Лук'янець В.С., Соболь О.М. Філософський постмодерн: Навч. посібник. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.
21.	Франкел Б. Постіндустріальні утопісти / Пер. з англ. О.Юдіна. – К.: «Ніка-Центр», 2005. – 304 с.
22.	Канетті Е. Маса і влада сьогодні. Пер. з нім. Олекси Логвиненко. – Київ: Альтернативи, 2001. – 416 с.
23.	Кривуля О. М. Філософія: світ – людина – дух: навч. Посібник. Х. : ТОВ «Прометей», 2003.
24.	Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття: навч. посібник / М. Д. Култаєва, О. І. Навроцький, І. І. Шеремет. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008.
25.	Култаєва М.Д., Прокопенко І.Ф., Радіонова І.О., Троцько І.В. Соціологія глобалізації, Навч. Посібник. Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2008.
26.	Luhmann N. Trust and Power, Chichester: Wiley, 1979.

27.	Luhmann N. Theory of Society, Stanford: Stanford University Press, 2012.
28.	Luhmann N. Social Systems, Stanford: Stanford University Press, 1995. – 627 p.
29.	McLuhan M. The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. – Toronto: Univ. of Toronto Press, 1962.
30.	Mumford L. The Myth of the machine. Harcourt Brace Jovanovich, 1967.
31.	Міжнародне суспільство порівняльного дослідження цивілізацій // http://www.wmich.edu/iscsc/index.html
32.	Морен Е. Втрачена парадигма: природа людини Пер. з франц., вступ, післямова М. Собуцького. – Київ: КАРМЕ - СІНТО, 1995. – 208 с.
33.	Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. – К.: Основи, 1994.– С. 15-139.
34.	Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: навч. посібник. – Київ: Либідь, 2001. – 360 с.
35.	Parsons T. The System of Modern Societies. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1971. – 152 p.
36.	Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. I. У полоні Платонових чарів / Пер. з англ. Олександр Коваленко. – К.: «Основи», 1994.
37.	Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. II. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / Пер. з англ. Олександр Буценко. – К.: «Основи», 1994.
38.	Поппер К. Злиденність історизму / Пер. з англ. Василь Лісовий. – К.: «Абрис», 1994.
39.	Sorokin P. Sociological Theories of Today. New York: Harper & Row, Publishers, Inc. 1966.
40.	Sorokin P. Society, Culture, and Personality: Their Structure and Dynamics, A System of General Sociology. – Cooper Square Publishers, 1969. – 742 p.
41.	Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / Пер. Наталка Бордукова. – Харків : Акта, 2007. – 688 с.
42.	Елвін Тоффлер. Третя хвиля / Пер. Андрія Євса за ред. Вікторка Шовкуна. – Київ: Видавничий дім «Всесвіт», 2000. – 480 с.
43.	Toffler A. Future Shock. Bantam, 1984. – 576 p.
44.	Кулешов О.В. Концепція громадянського суспільства Юргена Хабермаса: pro et contra // Грани. – 2015. – № 5 (212). – С. 103–109.
45.	Фуко М. Археологія знання. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 326 с.
46.	Фукуяма Френсіс // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011.
47.	Що сказав Фукуяма? // Zbruch, 25.08.2016
48.	Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. К.: «Наш Формат», 2019.
49.	Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. К.: «Наш Формат», 2019.
50.	Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ: «Наш Формат», 2020.
51.	Fukuyama F. The End of History and the Last Man. Free Press, 1992. – 432 p.
52.	Гайек Ф. А. Право, законодавство і свобода. Нове визначення ліберальних принципів справедливості і політичної економії. Пер. з англійської: В. Дмитрук. Київ: Аквілон-Прес, 2000. 448 с
53.	Huntington S.P. Who Are We? The Challenges to America's National Identity. Simon & Schuster, 2004. 448 p.
54.	Цивілізаційні перехрестя сучасного суспільства https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/tsyvilizatsiine_perehrestia.pdf

55.	Колесніченко С. Влада і суспільство: взаємодія та взаємний вплив // Філософія та політологія в контексті сучасної культури. – 2016. – 4(13). – С. 58–66. https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/788
56.	Spengler O. The Decline of the West. Ed. Arthur Helps, and Helmut Werner. Trans. Charles F. Atkinson. Preface Hughes, H. Stuart. New York: Oxford UP, 1991.
57.	Шпенглер, Освальд // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002.
58.	Шпенглер О. Присмерк Європи .Т. П. Київ., 2011.
59.	Еліас Н. Про німців. (ориг. назва: Штудії про німців. Боротьба за владу та генеза габітусу в 19.-20. столітті). К.: «Юніверс», 2010.
60.	Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. Київ: Перун», 2003.
61.	Беккер Д. В обществе – об обществе. – К., 2010.
62.	Benhabib S. Dignity in Adversity: Human Rights in Troubled Times Cambridge: Polity Press, 2011.
63.	Berger P.L., Luckmann Th. The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge. The Penguin Press, 1967. 249 p.
64.	Ericson R.V., Haggerty K. Policing the Risk Society. Toronto: University of Toronto Press, 1997.
65.	Caplan P. Risk Revisited. Pluto Press, 2000. 264 p.
66.	Воронкова В. Концептуальні засади філософії геополітики. 2008,
67.	Kant I. Idea for a Universal History with a Cosmopolitan Purpose. Cambridge [England]; New York: Cambridge University Press, 1991.
68.	Римаренко С. Глобалізація та криза ідентичності // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2017. – Вип. 5-6 (91-92). – С. 171–181
69.	Besserman L. ed., The Challenge of Periodization: Old Paradigms and New Perspectives, 1996.
70.	Лук'янець В. С. Сучасний філософський дискурс про методологічну культуру / В. С. Лук'янець // В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. – К. : Кондор, 2000. – С. 13–15.
71.	Воронкова В.Г. Концептуальні засади філософії геополітики як нового соціально-філософського напрямку ХХІ століття // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2010. – № 41. – С. 18–29.
72.	Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.
73.	Класики геополітики: Ф. Ратцель, Р. Челлен, К. Хаусхофер, А. Мехен, Х. Маккіндер.
74.	Сумченко С.В. Наукомістке майбутнє планетарної цивілізації: філософсько-методологічний аналіз: монографія. – Суми: ФОП Цьома С. П., 2017. – 200 с.
75.	Карл Маркс. Наймана праця й капітал
76.	Карл Маркс. До критики політичної економії /
77.	Карл Маркс. Капітал. Критика політичної економії. Том I. Кн. I.
78.	Карл Маркс. Капітал. Критика політичної економії. Том III. Ч. I.
79.	Карл Маркс. Вибрані твори. Том 1.
80.	Mackinder H.J. Democratic ideals and reality: a study in the politics of reconstruction; [edited by and] with a new introduction by Stephen V. Mladineo. – NDU Press defense classic ed., 1942.

	https://web.archive.org/web/20090305174521/http://www.ndu.edu/inss/books/Books%20-%201979%20and%20earlier/Democratic%20Ideals%20and%20Reality%20-%201942/DIR.pdf
81.	Merton R.K. Social Theory and Social Structure. Free Press, 1968.
82.	Ожеван М.А. Homo ex machina. Філософські, культурологічні та політичні передумови формування конвергентного суспільства: монографія / М.А. Ожеван, Д.В. Дубов. – К.: НІСД, 2017. – 272 с.
83.	Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології / Пер з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005.
84.	Webster F. Theories of the Information Society, 4th ed. London: Routledge, 2014. 416 p.
85.	Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. – К.: Основи, 1998.
86.	Глобалізація в соціологічному вимірі / НАН України, Ін-т соціології; К., 2011
87.	Окрут М. Повсякденна реальність: пошуки визначення // Соціум.2006. № 5. С. 30-41.
88.	Archer M. The Reflexive Imperative in Late Modernity. Cambridge : Cambridge University Press, 2012.
89.	Coleman R. A Sensory Sociology of the Future: Affect, Hope and Inventive Methodologies. // Sociological Review. – 2017. – Vol. 65 (3). – P. 525-543.
90.	Fox N. Sociology and the New Materialism: Theory, Research, Action. London: Sage, 2017.
Допоміжна література	
1.	Baudrillard J. De la seduction / J. Baudrillard. – Paris, 1979. – 243 p.
2.	Baudrillard J. In the Shadow of the Silent Majorities (Semiotext(e) / Foreign Agents) / J. Baudrillard. – New York, 1994. – 128 p.
3.	Liotard J.-F. The Postmodern Condition a Report on Knowledge / Jean-François Lyotard; [translated by Geoff Bennington and Brian Massumi Foreword by Fredric Jameson]. – Minneapolis: Minesota Press, 1988. – 110 p.
4.	Piore M. J., Sabel Ch. F. The Second Industrial Divide / M. J. Piore, Ch. F. Sabel. – New York, 1986. – 368 p.
5.	Sabel Charles F. Work and Politics: The Division of Labour in Industry. Cambridge Studies in Modern Political Economies / Charles F. Sabe. L – Cambridge, 1984. – 320 p.
6.	Stehr N. Knowledge Societies / N. Stehr. – London, 1994. – 291 p.
7.	Zuboff S. In The Age Of The Smart Machine: The Future Of Work And Power / S. Zuboff. – New York, 1989. – 468 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

<http://nlu.org.ua> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

<http://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені

В.О.Сухомлинського

<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr> Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича

<http://lib.npu.edu.ua> Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені

М.П.Драгоманова

<http://www.library.ukma.edu.ua> Наукова бібліотека Національного університету «Києво-

Могилянська академія»

<http://lounb.org.ua> Львівська обласна універсальна наукова бібліотека

<http://odnb.odessa.ua> Одеська національна наукова бібліотека

<https://www.libr.dp.ua> Дніпровська обласна універсальна наукова бібліотека імені

Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/> Електронна бібліотека філософії